

Abraham de Geweldige

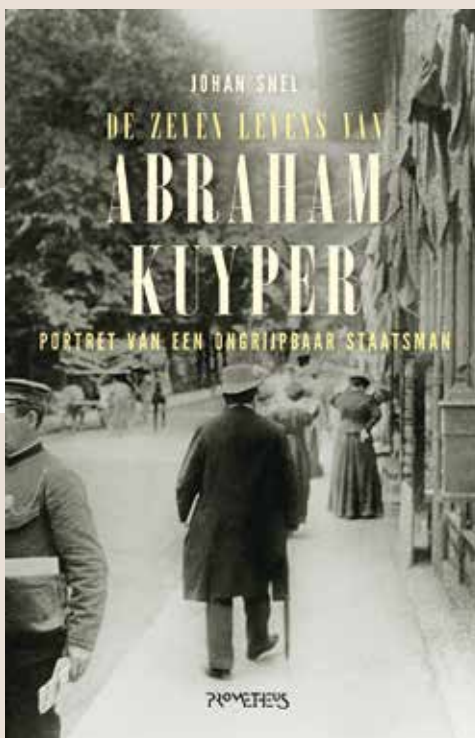
De zeven levens van Abraham

Kuyper. Portret van een ongrijpbaar staatsman. Johan Snel (Prometheus, Amsterdam 2020), 400 blz., € 25,00

In zijn 'woord vooraf' schrijft auteur en historicus Johan Snel dat Abraham Kuyper (1837-1920) naast koningin Wilhelmina een tijd lang de bekendste Nederlander was, en dat er geen dag voorbijging of hij stond in de krant. Ook in het buitenland, zelfs tot in Amerika, waar hij naast de koningin als enige de voorpagina van *The New York Times* haalde, genoot hij bekendheid. Kuyper, die zelf zeven 'markante rollen' in zijn leven onderscheidde (die van alpinist, reiziger, spreker, wetenschapper, activist, journalist en staatsman), zal de naamsbekendheid, mag ik aannemen, vooral te danken hebben gehad aan zijn 'leven' als staatsman.

'Je vraagt je tijdens het lezen meermalen af, waar het "wonderkind" met "tien hoofden en honderd armen" al zijn tijd vandaan haalde'

Historisch gezien was hij als 'politiek dier', hoe je het ook bekijkt, een mannetjesputter. Hij was onder meer in 1879 oprichter van de eerste politieke partij in Nederland, de Anti-Revolutionaire Partij, en hij was decennia lang de prominentste vertegenwoordiger van deze partij. Ook manifesteerde hij zich als de belangrijkste voorvechter en woordvoerder in de schoolstrijd, de financiële gelijkstelling tussen openbaar en bijzonder onderwijs. Daarnaast werd hij in ons land formeel de allereerste minister-president, omdat

hij als eerste de ministerraad bleef voorzitten. Hij kreeg in 1901 'betrekkelijk onverwacht' (aan het hof was hij niet geliefd, om over de oppositie nog maar te zwijgen) de opdracht een regering te formeren, waarin hij naast het premierschap het ministerie van Binnenlandse Zaken beheerde. Ook werd hij 'minister van Buitenlandse Reizen' genoemd, omdat hij tal van internationale missies ondernam, die voorbehouden waren aan het ministerie van Buitenlandse Zaken. Zijn rol als spreker zal zijn faam eveneens hebben vergroot. Als beginnend dominee trok hij al volle kerken. En ook daarna in de politiek en op de universiteit wilde niemand zijn redevoeringen missen. Met zijn 'opzwepende toespraken' (hij oefende soms luid tijdens strandwandelingen) kon je hem, aldus Snel, de evenknie van zijn tijdgenoten Domela Nieuwenhuis en Jelle Troelstra noemen. Ook als wetenschapper had Kuyper na zijn studie letteren, filosofie en theologie (waarin hij promoveerde) aan de weg getimmerd. Niet alleen stichtte hij de Vrije Universiteit, tevens was hij er naast rector twintig jaar hoogleraar theologie, wijsbegeerte en letteren.

Voorts maakte Kuyper zijn leven lang furore als activist. Snel betoogt dat Kuyper vooral een man van principes

was, 'het compromis was niet zijn fort'. Zijn sleutelwoord in de strijd tegen het in zijn ogen elitaire liberalisme was 'calvinisme'. Dat hield voor hem 'vrijheid en democratie' voor 'de kleine luyden' in. De 'antithese' in de politiek was hem heilig. Je vraagt je tijdens het lezen meermalen af, waar het 'wonderkind' met 'tien hoofden en honderd armen' al zijn tijd vandaan haalde. Meer dan de helft van zijn leven oefende hij namelijk ook nog eens serieus het beroep van journalist uit. Als hoofdredacteur van de *Standaard*, het gereformeerde dagblad bij uitstek (ook door hem opgezet) zijn er maar liefst 17.000 driestarten (zijn kritische commentaren bij het nieuws) en 20.000 artikelen uit zijn vulpen gevloeid. Ook publiceerde hij in Franse bladen, een taal die hij als polyglot 'op hetzelfde niveau beheerste als het Nederlands'. Daarnaast legde hij zijn ziel en zaligheid in ongeveer 9.000 brieven, talloze boeken en wat al niet meer. Zijn archief in de kelder van de VU beslaat met 73 dozen een lengte van tien meter! Tja, en dan waren er nog twee min-

Abraham Kuyper tijdens een vakantie in Zwitserland. Foto uit *Abraham Kuyper: A Pictorial Biography*.

der bekende 'levens' in zijn overvolle bestaan. Misschien wel het meest verbazingwekkend is dat de voorman van de gereformeerden en leider van de Doleantie (op oude foto's zag hij er niet bepaald als een 'sportsman' uit) tussen de drukke bedrijven door tijd vrijmaakte voor het beklimmen van hoge bergen. Betrekkelijk onbekend is gebleven dat hij een kwart eeuw lang in de Alpen en andere gebergten in Europa en Amerika niet alleen dagenlange trektochten maakte, maar zich ook met touw, hamer en haken aan uiterst riskante 'hochtouren' waagde. Wellicht minder verrassend is dat Kuyper zijn leven lang een verwoed reiziger is geweest. Hij moet, beweert Snel, vrijwel alle Europese landen inclusief Rusland hebben bezocht. Ook in het Ottomaanse Rijk, de Noord-Afrikaanse landen, Egypte en Soedan heeft hij zijn voetsporen achtergelaten. Bovendien stak hij een aantal malen de oceaan over voor het houden van lezingen, het afleggen van bezoeken en het beoefenen van zijn fysieke hobby.

Snel schrijft dat na zijn aftreden als eerste minister in 1905 de roem niet of nauwelijks minder is geworden. Als staatsman, 'homme d'état' sleet Kuyper de laatste twintig jaar van zijn leven. Hij werd overal met bijbehorende egards ontvangen, 'dineerde met koningen en keizers'. Ook zijn uitvaart, die de allure van een staatsbegrafenis had, benadrukte de ongekende populariteit. Voor een laatste eerbetoon hadden zich tienduizenden mensen uit het hele land langs de route in Den Haag verzameld. YouTube laat nog prachtige beelden van de enorme massa zien!

In mijn jonge jaren is de naam van Abraham Kuyper, of Abraham de Geweldige, zoals hij ook werd genoemd, vaak gevallen, zowel thuis als op school. Ik moet bekennen dat ik me de man altijd als saai, stijf, orthodox en conservatief heb voorgesteld. Historicus Johan Snel toont echter in zijn boeiende en vlot geschreven biografie, met naast bekende informatie tal van verrassende onthullingen, dat er van dat negatieve en ongenueanceerde beeld weinig klopte.

Gert Moleman ■

Histocrypto

Deze afbeeldingen zijn cryptische aanwijzingen. Welk boek zoeken we? Stuur het antwoord vóór 21 april 2021 naar redactie@vgnkleio.nl. Vergeet niet uw adres erbij te vermelden.

Het antwoord op de histocrypto in Kleio 1 was: beer. De winnaar is Nico Zijlstra uit Hoensbroek. Hij wint de boekenbon van 20 euro. Gefeliciteerd!

Landelijke examenbespreking vmbo-tl

Het centraal eindexamen geschiedenis vmbo-tl zal dit jaar op dinsdag 25 mei worden afgenomen. De landelijke bespreking van dit examen staat gepland op vrijdag 28 mei 15.00 uur, zeer waarschijnlijk zal dit online plaatsvinden. Uiterlijk een dag later wordt een verslag van de bespreking gepubliceerd.

De vmbo-commissie zoekt dringend ervaren collega's, lesgevend in het examenjaar, die willen meepraten tijdens deze landelijke bespreking.

Aanmelden kan via brm@groevenbeek.nl (Martin Bezemer) of f.vankruistum@kennemercollege.nl (Fred van Kruistum).